

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

Projektas

NUTARIMAS DĖL ORTOPEDINĖS AVALYNĖS SKYRIMO IR KOMPENSAVIMO TVARKOS

2023 m. sausio 17 d. Nr. ....

Vilnius

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) šešėlinė Vyriausybė, *reaguodama* į Lietuvos neįgaliųjų draugijos keliamus klausimus bei pasiūlymus dėl to, kad jau ne kartą svarstyti įvairaus lygio valstybinėse institucijose, atlikti skirtingo pobūdžio tyrimai ir teikti pasiūlymai, problemos su ortopedinės avalynės reglamentavimu bei įgyvendinimu, su kuriomis susiduria tiek suaugę, tiek negalią turintys vaikai, išliko, iki šiol neišspręsti klausimai: ortopedinės avalynės skyrimo tvarka, gamybos terminai, kainos, priemokos bei įvairovė ir kt;

pažymėdama, kad ortopedinės avalynės pilnas gamybos terminas nėra aiškiai apibrėžtas, todėl ortopedinės avalynės gamyba užtrunka, vartotojai neturi kitos alternatyvos, kaip tik laukti. Susiklosčiusi praktika blogina vartotojų-asmenų su negalia padėtį. Vartotojai informuojami, kad yra tam tikri modeliai, kuriuos galima pasirinkti nemokamai, kadangi jie 100 proc. ar 80 proc. kompensuojami, tačiau kartais taikomos priemokos: vartotojas pasirenka brangiau kainuojančią prekę. Pastaruoju metu ortopedinės avalynės tiekėjai, patirdami nuostolius, vietoje pagal užsakymą gaminamų ortopedijos pagalbos priemonių, pradeda tiekti rinkai pigesnes priemones, tačiau tam tikrais atvejais technologiniai ypatumai gali būti labiau būtinybė, ne įprastas paciento pageidavimas. Ortopedinė avalynė gaminama nekreipiant dėmesio į estetinį vaizdą. Šią avalynę avantieji pasigenda spalvų bei modelių asortimento. Trūksta išsamios informacijos kaip tokią avalynę apsiūti, prižiūrėti, kokie jos garantiniai terminai, kur ir kokiais terminais būtina kreiptis pastebėjus broką;

pastebėdama, kad Lietuvos neįgaliųjų draugija siūlo griežtinti licencijų išdavimą ortopedinės avalynės gamintojams, nes nepakanka jas išduoti vien įvertinus paslaugas teikti norinčias įstaigas pagal jų pateiktus dokumentus. Visais atvejais būtina tiesiogiai pamatyti įmonės turimą inventorių, veiklos sąlygas, įvertinti personalą ir tik pagal tai išduoti leidimus veiklai. Turėtų būti griežtesnės sankcijos ortopedinės avalynės gamintojams bei stebėsenai ir kontrolei skiriamas žymiai didesnis dėmesys. Kompensuojamų ortopedinių pagalbos priemonių – ortopedinės avalynės vertinimą Lietuvoje turėtų atlikti nepriklausoma vertinimo komisija, į kurios sudėtį be Sveikatos apsaugos ministerijos bei Valstybinių ligonių kasos atstovų, tikslinga įtraukti Ortopedijos ir reabilitacijos paslaugų tiekėjų asociacijas bei nevyriausybinių asmenų su negalia organizacijų atstovus, o taip pat inicijuoti viešąsias konsultacijas, rengti bendras diskusijas su nevyriausybinėmis asmenų su negalia organizacijomis, dalintis informacija ir išvalgomis;

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

įvertindama apskritojo stalo diskusijoje valstybės institucijų (VASPVT ir VLK), ortopedijos įmonių atstovų, pacientų ir gydytojų draugijų išsakytus ir aptartus, *siūlymus*:

- ortopedinės avalynės gamybos terminai ilgi, o naują porą avalynės galima užsisakyti tik pasibaigus jau išduotos avalynės užsakymo galiojimo terminui, tikslinga suaugusiems būtų (analogiškai kaip padaryta vaikams) leisti pateikti naują užsakymą likus vienam mėnesiui iki pagamintos pagal ankstesnį užsakymą avalynės naudojimo termino pabaigos. *Tai spręstina pakeitus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymą Nr. V-234 „Dėl Ortopedijos techninių priemonių ir medicinos priemonių kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektas;*
- peržiūrėti avalynės skyrimo diagnozes ir, gydytojams specialistams išskyrus sudėtingiausias deformacijas (kad avalynės sudėtingumas priklausytų ne tik nuo diagnozės, bet ir nuo pačios deformacijos sudėtingumo), nustatyti, kad ypač sudėtinga ortopedinė avalynė būtų kompensuojama du kartus per metus. *Tam reikalinga specialistų draugijos nuomonė dėl sudėtingiausių diagnozių ir kreipimasis į Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos Ortopedijos techninių priemonių kompensavimo komisiją dėl skyrimo sąlygų keitimo;*
- siekiant, kad sutrumpėtų užsakymo laukimo eilės ir gamybos terminai, vietoje nesudėtingos pagal užsakymą gaminamos avalynės pradėti kompensuoti serijinę (individualiai pritaikomą) ortopedinę avalynę ir nustatyti naujas bazines kainas (serijinės avalynės bazinė kaina, tikėtina, turėtų būti žymiai žemesnė nei gaminamos pagal užsakymą). *Tam reikalinga ortopedijos įmonių ūkio subjektų arba sveikatos apsaugos srityje veikiančių asociacijų (gydytojų specialistų draugijos ir kt.) paraiška dėl tokios avalynės įtraukimo į Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis kompensuojamų ortopedijos techninių priemonių ir medicinos priemonių bei jų bazinių kainų sąrašą;*
- ortopedinės avalynės vartotojams reikalingų įvairių gydytojų specialistų paslaugos keičiant Ortopedijos techninių priemonių ir medicinos priemonių kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarkos aprašą įtraukti nuostatą, reguliuojančią ortopedinės avalynės vartotojams gydytojų specialistų paslaugas, numatyti vieno langelio principą vienoje įstaigoje. Tokie specialistai yra tiek asmens sveikatos priežiūros įstaigose, tiek ir ortopedijos gamintojų įmonėse, dėl šios konkurencijos neretai pasinaudojama paciento krepšeliu ir PSDF;
- siekiant didesnio ortopedinės avalynės prieinamumo, nuosekliai peržiūrėti išduodamų siuntimų poreikį, siekiant jį su „vieno langelio“ principu;
- užtikrinti, kad ortopedinės avalynės naudotojams įsigijus ortopedinę avalynę būtų išduotas kvitas, čekis ar kitas gaminio įsigijimą patvirtinantis dokumentas, kuriame aiškiai būtų nurodyta šio gaminio kaina, priemoka (jei buvo taikyta), įsigijimo data ir gamintojo pavadinimas, gaminio garantinis terminas, informacija apie jo pakeitimą/taikymą;

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

- skatinant ortopedinių gaminių pasiūlą, prieinamumą ir kokybės gerinimą, diegti „grįžtamojo ryšio“ principą, pvz.: anketuojant ortopedinės avalynės vartotojus;
- įpareigoti atsakingas valstybės institucijas (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją, Valstybinę ligonių kasą bei Valstybinę akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybą prie Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos, toliau – Akreditavimo tarnyba) reguliariai peržiūrėti Ortopedijos techninių priemonių ir medicinos priemonių kompensavimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarkos aprašą bei kitus šią sritį reglamentuojančius teisės aktus; siekti, kad šių institucijų planuojami teisės aktų pakeitimai, susiję su ortopedinės avalynės skyrimu ir kompensavimo tvarka, būtų derinami su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis;

atkreipdama dėmesį, į tai, kad gydytojai ortopedai traumatologai turintiems pėdos deformacijų ir sergantiems reumatoidiniu artritu ar podagra, negali išspręsti TLK kodo kompensuojamos avalynės sąraše suteikimo klausimo asmenims, nes tokio kodo nėra ir todėl šie asmenys negali gauti kompensuojamos ortopedinės avalynės. Tikslinga įtraukti ir podagros/kitų reumatinių ligų sukeltas deformacijas (patvirtintas rentgenologiškai):

- esant grubioms deformacijoms (dalis jų išskirtinai retos), kurių neriboja TLK kodas – gal specialistų konsiliumo tvarka III lygio ligoninėje ar pan. (ne II lygyje), nes nenurodant TLK kodo ir nesant konsiliumo – labai daug galimybių skirti avalynę nesant būtinumo;
- suaugusiems ligoniams po VCP (vaikų cerebrinio paralyžiaus) – suėjus 18 metų, esanti deformacija/liga lieka, tačiau nebetinka TLK kodas, jiems toliau reikalingi nauji siuntimai – neurologas nustato diagnozę, ortopedas skiria avalynę. Šie ligoniai niekada nepasveiksta. Medikų ir pacientų interesais nustatčius tokią diagnozę, skirti kompensaciją ortopedinei avalynei be jokių kasmetinių gydytojų siuntimų, kaip ir kitoms progresuojančioms ligoms, neturinčioms išgydymo potencialo;
- supaprastinti kompensacinės ortopedinės avalynės skyrimą sergant sudėtingam diabetui. Esant sudėtingam diabetui su komplikacijomis, turi pakakti endokrinologo siuntimo. Gali nebūti jokios pėdos deformacijos, bet esant sunkiam diabetui, su kraujotakos pažeidimu, grėsia opos – profilaktiškai skiriama avalynė. Nuo šios ligos nepasveikstama, todėl netikslinga kasmet šiuos ligonius siųsti pas ortopedą traumatologą siuntimo kompensuojamai avalynei. Mano, kad avalynė gali būti gaminama ir serijiniu būdu, platesnė, minkštesnė – kad nespaustų. Esant sudėtingoms deformacijoms ortopedinė avalynė turėtų būti skiriama bendra tvarka;
- kai ligoniui diagnozuota hallux valgus (IV stadija) deformacija, patvirtinta rentgeno nuotraukomis ir jis neoperuotinas, netikslinga jį siųsti pas šeimos gydytojus, ortopedus traumatologus naujo siuntimo – juk esanti grubi pėdos deformacija nepagerės, be to kai kuriems ligoniams operacijos dėl blogos audinių būklės/amžiaus/gretutinių ligų nedaromos. Analogiška situacija su ligoniais, kurie turi kojos ilgio skirtumą.

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

Tokiu būdu, būklėms, nuo kurių nepasveikstama ir kurios negrįžtamos, nereikalauti kasmetinio naujo siuntimo, neapkrauti sveikatos sistemos ir palengvinti patiems ligoniams prieinamumą;

pabrėždama, kad įmonės, gaunančios ir platinančios pagal užsakymus individualią ortopedinę avalynę ne visada laikosi teisės aktais nustatytų reikalavimų, tuo padarydamos žalą PSDF biudžetui. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas laikosi nuostatos, kad teritorinių ligonių kasų priimti kontrolės procedūros dokumentai – ekspertizės pažymos – nelaikytini savarankišku administracinės bylos dalyku. Jie savo esme prilygsta raginimui savanoriškai (geruoju) atlyginti teritorinės ligonių kasos nustatytą ir apskaičiuotą Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui padarytos žalos sumą – trūksta teisinio privalomumo galios.

Sveikatos sistemos įstatymas, nei kiti teritorinės ligonių kasos kompetenciją ir funkcijas reglamentuojantys teisės aktai nesuteikia šiai institucijai teisės PSDF biudžetui padarytą žalą priverstinai išieškoti. Todėl teritorinė ligonių kasa, įmonei geruoju neįvykdžius raginimo sumokėti PSDF biudžetui padarytą žalą, siekiant imperatyvių teisės normų jai pavesto veiksmingo PSDF biudžeto lėšų kontrolės užtikrinimo, turi su civiliniu ieškiniu kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą dėl minėtos žalos priteisimo. TLK ar VLK iš naujo turi įrodinėti visas aplinkybes. Teisminiai procesai užtrunka ilgai, per tą laiką daugumos įrodymų jau nebelineka, todėl priimami įmonėms palankūs sprendimai. Jeigu dėl didelio kiekio pažeidimų, padariusių žalą PSDF biudžetui, sutartis buvo sustabdyta ar nutraukta (net jeigu tą ir numato galiojantys ministro įsakymai) ir Ekspertizės pažymoje nustatyti pažeidimai neįrodomi Teisme, įmonės kreipiasi į Teismą dėl negautų pajamų atlyginimo už sutarties stabdymo ar nutraukimo laikotarpį ir teismai priteisia šimtatūkstantines sumas, kurias turi atlyginti VLK.

Lietuvos Respublikos Seime svarstomas Sveikatos draudimo įstatymo straipsnių 26, 26(1), 26(2), 39 pakeitimo ir įstatymo papildymo 34(1) straipsniu, projektas Nr. I-1343, priėmus kurį išsispręstų neteisėtais veiksmai padarytos žalos atlyginimo PSDF klausimas;

atsižvelgdama į tai, kad ortopedijos įmonėms trūksta gamybinių pajėgumų (darbuotojų arba jų yra nedaug, arba didžioji dalis dirba prie užsienio užsakymų), kad įmonės nėra suinteresuotos gaminti avalynės sudėtingiausias deformacijas turintiems asmenims (bazinė kaina labai sudėtingoms deformacijoms ir mažiau sudėtingoms skiriasi nežymiai), nėra iki galo išspręstas priemokų klausimas bei galimai perteklinis avalynės skyrimas ne tiems pacientams, kuriems ji yra reikalingiausia;

pritardama Valstybinės ligonių kasos iniciatyvai dėl darbo grupės ortopedinės avalynės prieinamumui gerinti sudarymo iš gydytojų specialistų, Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos, Akreditavimo tarnybos, pacientų organizacijų;

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

apibendrindama, Seime įvykusio apskrito stalo diskusijos metu pareiškus Lietuvos neįgaliųjų draugijos, gydytojų ortopedų traumatologų, Lietuvos Respublikos Seimo narių siūlymus bei įvertindama problemas, aprūpinant asmenis su negalia ortopedine avalyne

n u t a r i a:

1. Nutarimą pateikti susipažinti Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai;
2. Kreiptis į Seimo Pirmininkę Viktoriją Čmilytę-Nielsen siūlant paspartinti Seime Sveikatos draudimo įstatymo straipsnių 26, 26(1), 26(2), 39 pakeitimo ir įstatymo papildymo 34(1) straipsniu, projekto Nr. I-1343 svarstymą;
3. Kreiptis į Lietuvos Respublikos sveikatos ministrą Arūną Dulkę ir Valstybinės ligonių kasos direktorių Gintarą Kacevičių, prašant:
  - 3.1. spręsti ortopedinės avalynės skyrimo ir kompensavimo tvarkos, gamybos terminų, kainų, priemonių tobulinimo klausimus. Tuo tikslu sudaryti darbo grupę ortopedinės avalynės prieinamumui gerinti iš gydytojų specialistų, Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės ligonių kasos, Akreditavimo tarnybos, pacientų organizacijų;
  - 3.2. įvertinti Lietuvos ortopedų traumatologų draugijos siūlymus dėl TLK kodų tikslinimo bei atsisakymo pacientų siuntimo pas šeimos gydytojus ir gydytojus specialistus, kas apsunkina medikų darbą ir paslaugų prieinamumą;
  - 3.3. pasinaudojant esama pranešimo apie nepageidaujamos reakcijos į vaistą praktika ir, kad vertinant kokybę nebūtų kliaujamasi negausiomis apklausomis, svarstyti galimybę tokią sistemą diegti ir ortopedinių gaminių, medicinos prietaisų ir kt. srityse.
4. Kreiptis į Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministrą Arūną Dulkę prašant spartinti teisėkūrą įtvirtinant Privalomojo sveikatos draudimo fondo rezervo lubas ir spartinant rezervo lėšų panaudojimą.
5. Kreiptis į Lietuvos Respublikos Ekonomikos ir inovacijų ministrę Aušrinę Armonaitę prašant įvertinti galimybes formuoti paskatas Lietuvos verslui imtis inovatyvių ortopedinės avalynės ir kitų pacientams būtinų priemonių kūrimo ir gamybos galimybes.
6. Prašyti apie priimtus sprendimus informuoti Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos Šešėlinę Vyriausybę.

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

LVŽS šešėlinės Vyriausybės Ministras Pirmininkas

Ramūnas Karbauskis